

«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

*ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ*

*ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ*

*Հետազոտության թեման՝ Ուսուցչի մասնակցությունը
հաստատության մեթոդափափորումների աշխատանքներին*

Առարկան՝ Ինֆորմատիկա

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Միրուշ Գրիգորյան

*Ուսումնական հաստատություն՝ Արարատի մարզի Զորակի Մոնթե
Մելքոնյանի անվան միջն. դպրոց*

Երևան 2022

Բովանդակություն

Ներածություն-----	3
Հետազոտության նպատակն ու խնդիրները-----	4
Հանրակրթություն-----	5
Մեթոդափակորման կառուցվածքն ու գործառույթները-----	6
Ուսուցիչների մասնակցությունը մեթոդափակորման աշխատանքներին-----	10
Եզրակացություն-----	11
Օգտագործված գրականության ցանկ-----	12

Ինֆորմատիկա առարկայի առանցքային դերը մեթոդիավորման աշխատանքներում

Մանկավարժների մասնագիտական պատրաստվածության և հմտությունների մակարդակով է պայմանավորված աճող սերնդի կրթվածության ցուցանիշը և արժեհամակարգը: Ուսուցման գործընթացի արդյունավետությունը կախված է նրանից, թե որքանով է նա խորագիտակ գործընթացի պլանավորման, կազմակերպման և գիտելիքների փոխանցման հարցերում: Մանկավարժական գործունեությունը մանկավարժից պահանջում է գիտելիքների և մասնագիտական կարողությունների անընդհատ ավելացում:

Հատկապես այդ խնդրի լուծմանն են ուղղված ուսուցիչների մասնագիտական վերապատրաստումները, սեմինարները, առարկայական մեթոդիավորումների աշխատանքները: Առարկայական (և ոչ միայն) մեթոդիավորման աշխատանքներում հատկապես մեծ դերակատարություն ունեն ինֆորմատիկայի ուսուցիչները: Նրանք պետք է մանկավարժներին ծանոթացնեն դասավանդման ժամանակակից մեթոդների հիմնական դրույթներին և նորագույն կրթական տեխնոլոգիաներին, զարգացնեն ուսուցչի մասնագիտական հմտությունները, ինքնուսուցման և ինքնադրսևորման կարողությունները:

Դպրոցում կրթական գործունեության արդյունավետ կազմակերպման նպատակով ձևավորվում են խորհրդակցական մարմիններ, որոնցից առաջնային դերում են մեթոդական միավորումները: Դպրոցում՝ ամեն քայլափոխին, ուսուցիչը և աշակերտը բախվում են զանազան մարտահրավերների հետ, որոնք հաճախ հնարավոր են լուծել միայն սերտ համագործակցության միջոցով: Նմանատիպ խնդիրների լուծման առաջին օգնականը դպրոցում մեթոդիավորումն է: Աշխատանքն այստեղ ուղղված է ուսուցիչների մասնագիտական որակների, մեթոդական գիտելիքների բարձրացմանը: Միավորման ներսում շատ կարևոր է յուրաքանչյուր ուսուցչի անհատական դերակատարումը: Այս օղակի արդյունավետ աշխատանքի շնորհիվ հնարավոր է ոչ միայն բարձրացնել կրթության որակը, այլև լուծել զանազան այլ խնդիրներ: Ուսուցչի համար զարգանալու, փորձի փոխանակման կարևոր աղբյուր է գործընկերների հետ համագործակցումը, որ օգնում է ուսուցիչներին զարգացնել իրենց մասնագիտական կարողունակությունները: Իսկ արհեստավարժ ու բանիմաց ուսուցիչը կարողանում է

հետաքրքրել սովորողին, կառավարել դասն ու սովորողների վարքը: Մեթոդական միավորումների անդամներ են ուսումնական հաստատության ուսուցիչները, ովքեր իրենց նվիրված աշխատանքն ուղղում են ի Բարրօրություն դպրոցի և սովորողների:

Հետազոտության նպատակը:

Մեթոդական աշխատանքների ուսումնասիրությունը դպրոցում հետապնդում է մեկ գլխավոր նպատակ. օրինակով ցույց տալ և ապացուցել, թե համակարգված և համագործակցային աշխատանքը յուրաքանչյուր մեթոդմիավորման ներսում որքան դրական ազդեցություն կարող է ունենալ ուսումնական հաստատության գործունեության վրա: Նմանատիպ աշխատանքով հնարավոր է ապահովել ուսուցիչ-աշակերտ կապը և բարձրացնել ուսումնառության որակը:

Հետազոտության խնդիրը:

Ձևակերպել մեթոդական միավորման՝ որպես խորհրդակցական մարմնի կառուցվածքն ու հիմնական գործառույթները դպրոցում, հիմնավորել մեթոդական միավորումների անհրաժեշտությունը դպրոցում, օրինակներով ցույց տալ կատարված աշխատանքների կարևորությունն ու արդյունավետությունը: Հատկապես կարևորել ինֆորմատիկայի ուսուցչի դերը փորձի փոխանակման, նոր համակարգչային ծրագրերի ուսուցման գործում:

Հաշվի առնելով արդի ժամանակաշրջանի մարտահրավերները՝ յուրաքանչյուր մանկավարժ անկախ դասավանդած առարկայից պետք է տիրապետի SՏS նոր մեթոդներին և գործիքներին:

1.1 Հանրակրթություն

Հանրակրթության նպատակը սովորողների մտավոր, հոգևոր, ֆիզիկական և սոցիալական որակների համակողմանի և ներդաշնակ զարգացումն է, անձի՝ որպես ապագա քաղաքացու ձևավորումը, մասնագիտական կողմնորոշումը, նրան ինքնուրույն կյանքի և մասնագիտական կրթությանը նախապատրաստելը:

Հանրակրթության հիմնական խնդիրներն են՝

1) սովորողների կողմից բնության, հասարակության, տեխնիկայի, արտադրության և բնապահպանության մասին հիմնարար գիտելիքների յուրացումը, շարունակական կրթության համակարգում նրանց ինքնակրթության և ինքնազարգացման համար անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծելը,

2) համամարդկային և ազգային արժեքներին հաղորդակից, ազգային մշակութային ու բարոյահոգեբանական ժառանգությունը կրող և գործուն քաղաքացիական դիրքորոշում ունեցող անհատ և քաղաքացի ձևավորելը,

3) սովորողների ռազմահայրենասիրական դաստիարակության և նախնական զինպատրաստության համալիր ծրագիր իրականացնելը:

4. Տարրական դպրոցում ուսուցումը նպատակաուղղվում է լեզվամտածողության և տրամաբանության հիմքերի, ուսումնառության և աշխատանքային նախնական հմտությունների ձևավորմանը, ազգային և համամարդկային արժեքներին նախնական հաղորդակցմանը:

5. Միջին դպրոցում ուսուցումը նպատակաուղղվում է առողջ ապրելակերպի, աշխարհի և բնության վերաբերյալ սովորողների գիտական պատկերացման ձևավորմանը, ինքնուրույն աշխատանքի, կրթության և հասարակական գործունեության համար անհրաժեշտ գիտելիքների նվազագույն ծավալի ապահովմանը:

Միջնակարգ հանրակրթական դպրոցի առաջին երկու աստիճանները կազմում են հիմնական դպրոցը:

6. Ավագ դպրոցում նպատակաուղղվում է հենքային հանրակրթական պատրաստությունն ապահովող գիտելիքների յուրացմանը: Ավագ դպրոցում սովորողների հակումներին, կարողություններին և ընդունակություններին համապատասխան կարող է լրացուցիչ կրթական ծրագրերով իրականացվել տարբերակված (հոսքային) ուսուցում:

1.2 Մեթոդական միավորման կառուցվածքն ու գործառույթները

Ուսուցիչների մեթոդական աշխատանքը կազմակերպող հիմնական կառույցը առարկայական մեթոդմիավորումն է: Այն ստեղծվում է նույն առարկայի երեք և ավելի ուսուցիչների առկայության դեպքում: Մյուս դեպքերում կարող են ձևավորվել մեթոդմիավորումներ հարակից առարկաների ուսուցիչներից:

Առարկայական մեթոդմիավորումը՝

- 1) քննարկում է հանրակրթական առարկայական չափորոշիչներին համապատասխան ուսումնական ծրագրերի, ուսումնական պլանների նախագծերը, նոր փորձարկվող դասագրքերը, ձեռնարկները, մեթոդական ձեռնարկները, և դրանց քննարկումների վերաբերյալ ուսուցիչներին տալիս երաշխավորություններ,
- 2) ուսումնասիրում, ընդհանրացնում է մանկավարժական առաջավոր փորձը և ներդնում պրակտիկ աշխատանքում,
- 3) նպաստում է ուսուցիչների որակավորման բարձրացմանը,
- 4) Որակավորման տարակարգ չունեցող սկսնակ ուսուցիչներին նախապատրաստում է ատեստավորման,
- 5) կազմակերպում է մասնագիտական և մանկավարժական մեթոդական խորհրդակցություններ, խորհրդատվություններ
- 6) ուսուցիչներին հաղորդակից է դարձնում մանկավարժության նորագույն նվաճումներին, կազմակերպում է սեմինարներ, մանկավարժական, մեթոդական ընթերցումներ,
- 7) սահմանված կարգով կազմակերպում է փորձարկվող դասագրքերի փորձաքննություն,

8)մանկավարժական խորհրդում քնարկելուց հետո առաջարկություն է ներկայացնում հանրակրթական դպրոցի տնօրենին՝ ուսումնական պլանի դպրոցական բաղադրիչի ժամերի տնօրինման մասին,

9)կատարում է ուսումնական պլանով սահմանված դասաժամերի նախնական բաշխում և առաջարկություն է ներկայացնում հանրակրթական դպրոցի տնօրենին,

10)կազմակերպում է դպրոցական օլիմպիադաներ, առարկայական մրցույթներ և այլ միջոցառումներ:

Տարբեր հանրակրթական դպրոցների և ուսուցիչների նախաձեռնությամբ կարող են ստեղծվել միջդպրոցական մեթոդափափորումներ:

Վերջիններս նպաստում են ուսուցիչների մասնագիտական վարպետության, մեթոդական կուլտուրայի, ստեղծագործական ներուժի բարձրացմանը, փորձի փոխանակմանը: Առարկայական մեթոդափափորումների մեթոդական աշխատանքը կարող է ունենալ կազմակերպման հետևյալ ձևերը.

- դասախոսություն
- սեմինար
- բանավեճեր, կլոր սեղաններ
- կոլեկտիվ ստեղծագործ աշխատանքի ժամ
- առարկայական մրցույթներ, վիկտորինաներ
- մեթոդական վարպետության դասեր
- որոնողա-ստեղծագործական աշխատանքներ, նախագծեր Առարկայական մեթոդափափորումների աշխատանքներում որոշակի կարևորություն է տրվում նաև ուսուցիչների ինքնակրթության կազմակերպմանը: Մանկավարժական վարպետության կատարելագործման նպատակով մեթոդափափորումը կազմում է դասերին փոխադարձ այցելությունների պլան-գրաֆիկ: Ինչպես վերը նշել էինք՝ մեթոդափափորման աշխատանքում մեծ նշանակություն ունի վարպետ ուսուցչի և սկսնակ մասնագետների միջև ծավալվող գործունեությունը: Այս առումով անչափ կարևոր է յուրաքանչյուր ուսուցչի մասնագիտական որակները,

Իսկ ի՞նչ են իրենցից ենթադրում այդ որակները: Ուսուցչի մասնագիտական որակներից են՝

- հանդուրժողականությունը, սեփական աշխատանքը ծրագրելու և կազմակերպելու, ուսուցման գործընթացն արդյունավետ իրականացնելու, մասնավորապես ավանդական և ժամանակակից մեթոդները զուգորդված օգտագործելու, անվտանգ ուսումնական, հոգեբանական և դաստիարակող միջավայր ստեղծելու կարողություն,
- նորը զգալու և ընկալելու կարողություն, գենդերային անկողմնակալություն,
- քննադատական մտածելակերպ, սեփական գործունեությունը մշտապես վերլուծելու, սխալներն ու բացթողումները նկատելու, վերանայելու, ճշգրտելու և կատարելագործելու ցանկություն և կարողություն,
- սովորողի իրավունքների պաշտպանի, երեխային համաձևավորողի, ուսումնադաստիարակչական գործընթացը երեխայի համար հեշտացնողի դերերը մասնագիտական բարձր որակով կատարելու ցանկություն և կարողություն,
- դպրոցի, դասարանի և նրանում կատարվող բոլոր իրադարձությունների և փոփոխությունների մասնակիցը լինելու պատրաստականություն,
- ինքնակրթվելու ցանկությունը:

Մեթոդիավորման աշխատանքն անհրաժեշտ է կառուցել ընդհանուր մանկավարժական խնդիրների շուրջ, որն այդ պահին ծառացել է դպրոցի առջև: Ընդհանուր թեմայի քննարկման ընթացքում մեթոդիավորման նիստերում ցանկալի է կոնկրետացնել այն: Թեմայի որոշումից հետո անհրաժեշտ է նշել դրա գործնական ելքի ձևը. ելույթներ սեմինարներում, բաց դասի ընթացքում աշխատանքի փորձի ներկայացում և այլն: Մեթոդական աշխատանքի ժամանակակից մակարդակի ապահովման համար կրթական հաստատությունում կարևոր է կազմակերպել աշխատանք՝ ուսուցիչներին նորմատիվ փաստաթղթերի, մեթոդական և առարկայական նոր գրականության ծանոթացման ուղղությամբ: Արդեն օրենքով սահմանվել է, որ թղթային տարբերակից անցում է կատարվում էլեկտրոնային տարբերակին, ուստի ուսուցիչները պետք է տիրապետեն համակարգչային գրագիտության նվազագույն ծավալին: Մեթոդիավորման նիստերում կարելի է ուշադրություն հրավիրել այն հարցերին, որոնք կապված են հանձնարարականների, հուշագրերի, ծրագրի առավել

բարդ թեմաների քայլաշարի կազմմանը, առաջավոր մանկավարժական փորձի ուսումնասիրմանն ու տարածմանը: Անհրաժեշտ է մանկավարժական փորձին վերաբերվել զգուշությամբ ու խնամքով և հաշվետվությունների, հոդվածների տեսքով, դրանք արխիվացնել և տեղադրել մեթոդական «գանձարանում»: Հնարավոր է կազմակերպել դասապլանների, ստեղծագործական աշխատանքների, գննական միջոցների, լավագույն տետրերի ցուցահանդեսներ: Մանկավարժական վարպետության կատարելագործման նպատակով մեթոդափոխումը կազմում է դասերին փոխադարձ այցելությունների պլան-գրաֆիկ: Մեթոդափոխման աշխատանքում մեծ նշանակություն ունի վարպետ ուսուցչի և սկսնակ մասնագետների միջև ծավալվող գործունեությունը: Մեթոդափոխման աշխատանքի պլանավորման ընթացքում երաշխավորվում է ներառել հետևյալ հարցերը.

- Առարկայի տեսական և դասավանդման մեթոդիկայի հարցեր, հարցեր մանկավարժությունից և հոգեբանությունից (մասնագետների ելույթներ):
- Ծրագրում ընդգրկված բարդություն ներկայացնող հարցերի ուսումնասիրում և այդ կապակցությամբ մեթոդամանկավարժական գրականության իրազեկում:
- Նորմատիվ փաստաթղթերի ուսումնասիրում:
- Նոր դասագրքերի ուսումնասիրում:
- Երաշխավորությունների, հուշագրերի, գննական միջոցների մշակում:
- Միջառարկայական կապերի հարցեր:
- Մանկավարժական առաջավոր փորձի ուսումնասիրման և տարածման աշխատանք. սեմինարների կազմակերպում՝ գործնականության ապահովմամբ:
- Նպատակային փոխադարձ դասալսումներ, բաց դասեր, տեսադասեր, ցուցադրումներ:
- Ուսուցիչների դասավանդման որակի և սովորողների գիտելիքների մակարդակի ուսումնասիրում և արդյունքների քննարկում:
- Սկսնակ ուսուցիչների հետ աշխատանքի կազմակերպում:
- Քննական նյութի նախապատրաստում:

- Սեմինարներ, խորհրդակցություններ:
- Առարկայական գիտագործնական համաժողովներ:
- Ինքնակրթության վերաբերյալ ուսուցիչների հաշվետվություններ:
- Մեթոդական նյութերի և մշակումների համակարգման կազմակերպում.
դասապլաններ, ցուցահանդեսներ, թեմատիկ մշակումներ, դիդակտիկ նյութեր, գննական միջոցներ, սովորողների ստեղծագործական աշխատանքներ և այլն:

1.3 Ուսուցիչների մասնակցությունը մեթոդափափորման աշխատանքներին

Ուսուցչի համար գործընկերների հետ համագործակցությունը խիստ կարևոր նշանակություն ունի: Օրինակելի փորձը, որը սկսնակ ուսուցիչը կարող է վերցնել ավագ ու փորձառու գործընկերներից, մեծապես նպաստում է, որպեսզի ուսուցիչն արդեն գործնականում պատկերացում կազմի այս կամ այն խնդրո առարկայի վերաբերյալ: Ուստի սովորել սովորեցնելով բանաձևն այստեղ լայն կիրառելի է: Այն ուսուցիչները, ովքեր ավելի փորձառու են, տեղեկացված են ավելի հետաքրքիր, արդյունավետ և համարձակ դասավանդման մեթոդներին: Այս պարագայում հավանականությունն ավելի մեծ է, որ վերջիններս կարող են կառուցել արդյունավետ անհատական դասեր և ապահովել շարունակական ուսուցում: Նրանք ի վիճակի են կազմել և ընտրել դասավանդման այնպիսի մեթոդներ և միջոցառումներ, որոնց միջոցով համապատասխանաբար զարգացվում են աշակերտների ըմբռնումը և հմտությունները: Ստացվում է, որ օրինակելի փորձի փոխանակումը կարող է մոտիվացնել սկսնակ, ոչ հմուտ ուսուցիչներին ամեն կերպ գտնել ճանապարհներ նոր հմտություններ ու կարողությունների ձեռքբերման համար: Այստեղ հատկապես կարևորվում է ինֆորմատիկայի ուսուցչի պատրաստակամությունը, արհեստավարժությունը, համակարգել իր ողջ մարդկային ներուժը, աշխատանքին մոտենալ ստեղծագործաբար, գնալ նոր ու հետաքրքիր գաղափարների որոնման ճանապարհով, ինչի արդյունքում աշխատանքը դառնում է համակարգված ու արդյունավետ: Ուսումնական գործընթացը համակարգվում է, քանի որ մի նպատակի իրագործման համար աշխատում է

մանկավարժների ամբողջ մի թիվ, բացառվում է ցանկացած անհատական շահ, բոլորը գործում են՝ նպատակ ունենալով համակարգել ուսումնադաստիարակչական գործընթացն ու բարձրացնել կրթության առաջնային շահառուների՝ սովորողների կրթության որակը:

Դասավանդման միջոցները մանկավարժական գործընթացը կազմակերպելու եւ իրականացնելու համար նախատեսված նյութական օբյեկտներն են: Դրանք գիտելիք ստանալու աղբյուր են, հմտությունների ձևավորման միջոցներ: Դրանք ներառում են ցուցադրական գործիքներ, դասագրքեր, դիդակտիկ նյութեր, տեխնիկական միջոցներ, սարքավորումներ, պատի թերթեր, դասարաններ, լաբորատորիաներ, համակարգիչներ, հեռուստատեսության եւ զանգվածային հաղորդակցության այլ միջոցներ, կազմակերպչական եւ մանկավարժական միջոցներ (ուսումնական պլաններ, քննության տոմսեր, աշխատանքային տախտակներ եւ այլն):

Համակարգչային խաղերը, թեստերը, խաչբառերը, վիկտորինաները մեծապես նպաստելու են սովորողների շրջանում առարկայի, թեմայի նկատմամբ հետաքրքրության առաջացմանը, մեծացմանը:

Եզրակացություն

Ժամանակակից կրթությունն ուղղված է սովորողների մտածողության, մասնագիտական ինքնակրթության, ինքնուրույնության զարգացմանը, ինչը շատ կարևոր է նոր աշխարհում: Հետևաբար ուսուցչի մասնագիտական կարողունակությունների զարգացումն արդի կրթական պահանջների հենքն է: Ուստի դպրոցի համար կարևոր է կարողունակ ուսուցիչ ունենալը, ով արագ հարմարվում է փոփոխություններին, կրեատիվ է, կողմնորոշվող, անընդհատ թարմացնում և ավելացնում է իր մասնագիտական գիտելիքները:

Մեթոդավորման անդամները պետք է ավելի հաճախ խորհրդատվություն ստանան ինֆորմատիկայի ուսուցչից, զարգացնեն իրենց գիտելիքները SՏՏ ոլորտում, քանզի յուրաքանչյուր պահի այս ոլորտում նորարարություններ են տեղի ունենում: Անհրաժեշտ

եմ համարում վերահաստատել այն պնդումը, որ առարկայական մեթոդական միավորումներում համակարգված աշխատանքի վերջնարդյունքում ուսուցիչը կարող է ունենալ մեծ նվաճումներ, հատկապես՝ բարձր ու նոր որակի ուսումնական գործընթաց:

Օգտագործված գրականություն

- 1) <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=114876>, ՀՀ կառավարության որոշում
- 2) <https://old-lib.amedu.am/resource/846>, Պաշարների շտեմարան
- 3) <https://hy.cultureoeuvre.com/10762739-how-to-choose-an-interesting-topic-for-yourreport> Մանկավարժական ռազմավարություն:
- 4) <https://www.youtube.com/watch?v=K98EVPFrMQ> education01.08.2017.pdf Կրթության որակի ընկալումները հանրակրթական համակարգում:
- 5) Ա. Թոփուզյան, Մանկավարժական միտք, 2012, «Ժամանակակից ուսուցչին ներկայացվող պահանջները»
- 6) Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանություն (պրոֆեսոր Ա.Վ. Պետրովսկու խմբագրությամբ), Երևան, 1977թ.
- 7) Հակոբյան Ս., Բայաթյան Ն., Այվազյան Է., Հակոբյան Գ., Ոսկանյան Վ., «Մաթեմատիկայի վերապատրաստման եռօրյա դասընթացների նյութերի ժողովածու», «Տիգրան Մեծ» հրատ., Երևան, 2007թ.